

Fördjupad konsekvensbeskrivning gällande förslag om omlokalisering av aktivitetshus Angered och Väster

Ärendet

Nämnden återremitterade den 25 oktober 2023 § 208 frågan om eventuellt stängning av aktivitetshusen Väster och Angered till förvaltningen för att få en fördjupad konsekvensbeskrivning och för att inkludera frågan om aktivitetshusen i en samlad bedömning av nämndens verksamhet inför beslut om budget 2024.¹

Denna bilaga till budget 2024 innehåller en fördjupad konsekvensbedömning som inte innebär stängning utan omlokalisering av aktivitetshusen Angered och Väster till liknande befintliga verksamheter inom förvaltningen.

Sammanfattning

Efter att nämnden för funktionsstöd den 25 oktober 2023 beslutade att återremittera frågan om en eventuell stängning av aktivitetshusen Angered och Väster för bland annat en fördjupad konsekvensbeskrivning har konsekvensamtal med deltagare på berörda aktivitetshus genomförts. Exempel på potentiella konsekvenser på individnivå som har framkommit i samband med dessa är risk för försämrad hälsa och mående, social isolering samt stagnerade rehabiliteringsprocesser till följd av personers förluster av sysselsättning, sammanhang och vardagliga rutiner.

Samtidigt som det tydligt framgår att en stängning av de två aktivitetshusen riskerar att medföra negativa konsekvenser för berörda deltagare föreligger ett behov av att utvärdera aktivitetshusens verksamhet. Detta i syfte att nyttja tillgängliga resurser på bästa sätt och möta behoven hos fler personer och grupper. Förvaltningen föreslår därför i stället en omlokalisering av aktivitetshus Angered till aktivitetshus Sekelhuset (i Nordost) och av aktivitetshus Väster till aktivitetshus Centrum. Även andra liknande verksamheter kan komma att bli alternativ i omlokaliseringen om så behövs för att tillgodose behov.

En omlokalisering innebär att de verksamheter som bedrivs i aktivitetshusen Angered och Väster fortgår i andra lokaler, men också att bättre förutsättningar för samarbete och en gemensam utveckling av aktivitetshusen skapas. I enlighet med kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning innebär förändringen därtill en mer kostnadseffektiv drift av aktivitetshusen, samt ett mer effektivt lokalutnyttjande inom förvaltningen.

Bakgrund

I ett tjänsteutlåtande daterat den 20 oktober 2023 föreslogs nämnden för funktionsstöd att besluta om en stängning av två aktivitetshus, Angered i stadsområde Nordost och Väster i

¹ Nämndens sammanträde den 25 oktober 2023 § 208, dnr N161-2105/23.

stadsområde Sydväst. Förslaget baserades på ett under en längre period lågt antal unika besökare av dessa verksamheter, i kombination med en sammantagen kostnadsminskning om 8,8 mnkr per år. Invägt i bedömningen var också tillgången till andra aktivitetshus, frivilligcentraler eller öppna mötesplatser i berörda stadsområden.

Nämnden för funktionsstöd beslutade den 25 oktober 2023 § 208 att återremittera frågan om eventuell stängning av aktivitetshusen Angered och Väster till förvaltningen för en fördjupad konsekvensbeskrivning, samt för att inkludera frågan i en samlad bedömning av nämndens verksamhet inför beslut om budget 2024.

Fördjupad konsekvensbeskrivning ur ett deltagarperspektiv

Nedan beskrivs potentiella konsekvenser av en stängning av aktivitetshusen Angered och Väster för berörda deltagare, utifrån en till nämnden inkommen protestlista daterad den 24 oktober 2023 samt på genomförda konsekvenssamtal den 13 november 2023. Då förvaltningens ursprungliga förslag var att stänga berörda aktivitetshus utgick konsekvenssamtalens frågeställningar ifrån detta scenario. Resultatet redovisas sammantaget för båda aktivitetshusen om inget annat anges.

På de av förvaltningen genomförda konsekvenssamtalen deltog sju personer på aktivitetshus Angered och 46 personer på aktivitetshus Väster. Inledningsvis besvarades en enkät av de deltagare som önskade. Frågorna lästes också upp för att underlätta förståelsen av frågorna. Efter enkäten genomfördes samtal där de medverkande fritt kunde beskriva potentiella konsekvenser av en stängning av aktivitetshusen. Några personer valde att i stället inkomma med sina svar via mail.

De citat som används i texten baseras på kommentarer från deltagare som inkommit via enkäten, i samband med konsekvenssamtalen på aktivitetshusen eller via mail.

Hur ofta besöker man aktivitetshusen?

Majoriteten av de medverkande under konsekvenssamtalen besöker aktivitetshus Angered respektive Väster flera gånger per vecka. Några lyfter att man tidigare besökt aktivitetshuset mer frekvent och att minskningen förklaras av att verksamheten har möjliggjort ett steg ut i arbete eller annan sysselsättning. Flera uttrycker också en trygghet i att veta att aktivitetshusen finns kvar om ett nytt behov av verksamheten skulle uppstå i framtiden.

Under hur lång tid har man besökt aktuellt aktivitetshus?

Majoriteten av de medverkande under konsekvenssamtalen har besökt aktuellt aktivitetshus under flera års tid, vilket framgår av följande sammanställning av svaren:

Tidsperiod	Antal
1 – 12 månader	10
1 – 3 år	8
3 – 5 år	6
5 – 10 år	12
Mer än 10 år	7
Svårtolkade svar (till exempel ”i många år”) eller där man i stället angett tidsåtgång per besök (”X minuter/timmar”)	6
Inget svar	4

Besöker man andra aktivitetshus?

Majoriteten av de medverkande under konsekvenssamtalerna besöker inga andra aktivitetshus än Angered respektive Väster. Några beskriver att man har varit på studiebesök hos annat aktivitetshus, men att man har valt att inte återkomma på grund av personalen eller tillgängligheten.

Vilken funktion fyller aktivitetshuset?

Majoriteten av de medverkande under konsekvenssamtalerna beskriver social samvaro som en viktig anledning till att besöka aktuellt aktivitetshus, följt av deltagande i kurser eller samtalsgrupper. Även deltagande i gruppaktiviteter och/eller arbetsgrupper är vanliga anledningar till besök. Exempel på andra beskrivna syften med att besöka aktivitetshuset är måltider, träning, att hålla sin dagsrutin och att öva på mänsklig interaktion.

Används även andra mötesplatser för samma ändamål?

Majoriteten av de medverkande under konsekvenssamtalerna besöker inga andra verksamheter än aktivitetshus Angered respektive Väster. Någon deltagare förklarar detta med att ingen annan verksamhet upplevs lika välkomnande för målgruppen.

Andra deltagare beskriver att man också besöker andra mötesplatser, till exempel Hälssöteken eller kyrkans verksamheter, för bland annat social samvaro, samtal och måltider.

Potentiella konsekvenser för deltagarna vid en stängning av aktivitetshuset

Aktivitetshuset beskrivs som en plats där personer som kämpar med sitt psykiska mående får tillgång till ett sammanhang som medför trygghet, gemenskap och delaktighet. Förslaget att stänga aktivitetshuset Angered och Väster har givit upphov till oro och deltagare beskriver en risk för sämre psykiskt mående om åtgärden genomförs. Detta utifrån att många saknar andra kontaktytor. I samband med genomförda konsekvenssamtal beskriver flera deltagare att en stängning kommer att innebära en förlust av sociala sammanhang, samt risk för ökad isolering och ensamhet.

”Jag skulle inte ha någonstans att vara och göra saker som ger mig styrka och kraft längre.”

Enligt flera deltagare främjar aktivitetshuset också vidhållandet av dagliga rutiner och tillgången till meningsfull sysselsättning. Detta beskrivs utgöra en stabil grund för rehabilitering och att på sikt komma ut i arbete eller studier. Vidare beskrivs aktivitetshuset som ett nödvändigt steg i ett upplevt glapp mellan vård och arbetsmarknad, och som ett viktigt komplement till öppenvårdspsykiatri.

”Du är alltid välkommen tillbaka till aktivitetshuset, du får komma tillbaka om du inte känner dig redo eller om man till exempel bli inlagd. Det finns utrymme ”att misslyckas” utan att man blir utskriven. Det finns ingen tidsbegränsning som inom andra ”program”. ”

”Hade det inte varit för aktivitetshuset hade jag aldrig varit en arbetande individ idag.”

Även den geografiska aspekten lyfts som relevant och i vissa fall avgörande, i de fall ett byte till ett annat aktivitetshus medför alltför stora geografiska utmaningar för deltagare som saknar ekonomiska möjligheter, förmåga eller ork att förflytta sig längre avstånd.

”All energi går inte åt till själva resan om man har närmre. Blir det för många hinder för att ta sig till ett aktivitetshus så blir det svårare och man stannar hemma.”

Att aktivitetshuset i Centrum inte är tillgänglighetsanpassat är en annan faktor som framkommer.

Sammanfattningsvis fyller aktivitetshusen en viktig roll i att deltagarna ska känna sig sedda och välkomnade, kunna delta i kravlösa aktiviteter, börja arbeta/arbetsträna samt för att skapa stabilitet, rutiner och fylla dagen med innehåll. Deltagare beskriver att medarbetarna på aktivitetshusen ser och förstår målgruppens behov. Som ett alternativ till stängning av verksamheterna föreslår deltagare andra lösningar, som till exempel att hitta lokaler som är mindre kostsamma för förvaltningen.

Utbud av liknande verksamheter i berörda stadsområden

I stadsområde Nordost ligger aktivitetshus Sekelhuset i Kortedala, vilket organiseras under samma enhetschef som aktivitetshus Angered. Vidare återfinns aktivitetshus/mötesplats Kryddan, Kärnan mötesplats, mötesplats Rannebergen, ett antal mötesplatser för seniorer samt Hälsoverket i stadsområdet.

I stadsområde Sydväst finns två frivilligcentraler, vilka förvaltningen för funktionsstöd medfinansierar. Frivilligcentralerna har en mängd aktivitetsgrupper, så som stavgång, samtalsgrupp, målargrupp och film. I Sydväst återfinns även Hälsoverket, som erbjuder fysiska aktiviteter. Därtill finns en mängd mötesplatser för seniorer, vilka är öppna för alla oavsett ålder.

Åtgärder från förvaltningen

Vid en omlokalisering av aktivitetshusen Angered och Väster till liknande verksamheter i förvaltningens regi erbjuds samtliga deltagare att följa med. Medarbetare från förvaltningens övriga aktivitetshus kommer att besöka Angered och Väster för att etablera en kontakt med deltagarna.

Aktivitetshusens medarbetare kommer också att lotsa deltagarna vidare till andra verksamheter, såsom öppna mötesplatser eller frivilligcentraler, som finns i respektive närområde. Deltagare med begränsad rörlighet och/eller i behov av hjälpmedel kommer att erbjudas stöd i att hitta tillgängliga alternativ som matchar behoven. Stödet kan också underlätta för personer med behov av en geografiskt närliggande mötesplats att hitta en sådan verksamhet. Vid behov kommer medarbetarna att följa med på besök i andra verksamheter till dess att deltagarna känner sig trygga.

För att undvika att berörda deltagare blir isolerade kommer förvaltningen även att erbjuda deltagarna telefonkontakt med uppmuntran om att besöka annat aktivitetshus. Samtliga deltagare ges möjlighet att ta del av veckobrev från förvaltningens olika aktivitetshus för att få information om planerade aktiviteter och aktuellt innehåll. Vidare bedriver förvaltningen ett utvecklingsarbete för att kunna erbjuda ett digitalt återhämtningshus

med digitala aktiviteter. Syftet med detta är att nå fler inom målgruppen, men också att kunna erbjuda en ingång till verksamheten som är i linje med samhällsutvecklingen.

Förvaltningens bedömning

Sysselsättning har en stor betydelse för människors livskvalitet och delaktighet i samhällslivet. Genomförda konsekvenssamtal med deltagare i Angered och Väster belyser aktivitetshusens viktiga funktion i att bryta social isolering, främja gemenskap och delaktighet samt tillgodose ett behov av meningsfull sysselsättning i vardagen.

Enligt kommunallagen 11 kap 1 § ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i sina verksamheter. Baserat på ett under flera år lågt deltagarantal i förhållande till de alltför stora lokalerna, bedömer förvaltningen att verksamheten kan drivas mer effektivt genom att nyttja möjligheten till samlokalisering. De minskade kostnaderna samlokaliseringen innebär bidrar positivt i det ekonomiska läge som förvaltningen befinner sig i.

Då genomförda konsekvenssamtal visar att en stängning av de verksamheter som bedrivs i Angered och Väster riskerar att leda till försämrad livskvalitet och sämre mående för berörda deltagare föreslår förvaltningen i stället en omlokalisering av dessa verksamheter. Förslaget innebär att verksamheten hos aktivitetshus Angered flyttas till aktivitetshus Sekelhuset (i Nordost) och att aktivitetshus Väster flyttas till aktivitetshus Centrum. Om nödvändigt för att tillgodose behov kan även andra liknande verksamheter inom förvaltningen komma att aktualiseras i omlokaliseringen. Flera åtgärder för att underlätta för deltagarna vid en omlokalisering kommer att vidtas, och förvaltningen bedömer att dessa insatser minskar riskerna för försämrad livskvalitet och sämre mående för berörda personer.

En samlokalisering av Angered och Väster med andra verksamheter kommer att innebära ett mer effektivt lokalutnyttjande och minskade lokalkostnader om cirka 1,9 mnkr per år för förvaltningen, men också en översyn av befintliga personalresurser inom aktivitetshusen.

I förvaltningen pågår även andra processer för att tillgodose öppna mötesplatser som möter behoven hos förvaltningens målgrupper. Ett exempel är en pågående dialog mellan förvaltningen och flera andra förvaltningar i Göteborgs Stad om en eventuell samverkan kring en ny mötesplats i Gårdsten i stadsområde Nordost, med syfte att erbjuda aktiviteter för förvaltningarnas olika målgrupper. Ett annat är ett påbörjat arbete inom förvaltningen med att se över aktivitetshusens arbetssätt och innehåll, och som till stor del utgår från den rapport som nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har tagit fram på uppdrag av kommunfullmäktige gällande aktivitetshusens organisatoriska hemvist. Rapporten visar på ett behov av att utvärdera aktivitetshusens verksamhet, av att se över vilka personer som verksamheten inte når idag och orsaken till detta, samt vilka som ska vara verksamhetens kärnmålgrupper utifrån perspektiv om behovs-, tids-, och resurseffektivitet. Målsättningen med förvaltningens översyn är att aktivitetshusen ska utvecklas till att erbjuda ett mer deltagarstyrt och tillgängligt innehåll, som också blir ett alternativ för unga vuxna och andra målgrupper som verksamheten idag har generellt svårt att nå.

Rapporten från nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning visar också att majoriteten av deltagarna på respektive aktivitetshus kommer från närområdet. Inom såväl stadsområde Nordost som stadsområde Sydväst finns idag andra öppna mötesplatser

som erbjuder en variation av aktiviteter. Bland dessa återfinns bland andra aktivitetshus Sekelhuset i Nordost (dit aktivitetshus Angered föreslås omlokaliseras), samt två av förvaltningen medfinansierade frivilligcentraler i Sydväst. Även dessa alternativ bedöms kunna tillgodose behov av meningsfull sysselsättning, social samvaro och struktur i vardagen.

Förvaltningen bedömer sammanfattningsvis att en stängning av aktivitetshusen Angered och Väster riskerar att medföra negativa konsekvenser för berörda deltagares välmående och hälsa. Samtidigt föreligger ett behov av att utvärdera aktivitetshusens verksamhet och våga tänka nytt. Detta i syfte att nyttja tillgängliga resurser på bästa sätt och möta behoven hos fler personer och grupper. Föreslagen samlokalisering av Angered och Väster med andra liknande verksamheter skapar bättre förutsättningar för en gemensam utveckling av aktivitetshusen. Det innebär också minskade kostnader för nämnden samt en fördelning utifrån behov hos dem som förvaltningen är till för.